

Nr 49.

Av herr **Hallagård m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 74, angående anslag till förmalningsersättningar.*

I proposition nr 74 begäres förslagsanslag av 34 milj. kronor. Av dessa medel äro 2 milj. kronor avsedda för ersättning under vissa försättningar till jordbrukare, som före 16 oktober 1940 försålt brödspannmål av årets skörd till dåvarande priser, så att även dessa skola bli delaktiga av därefter gällande prisförbättringar. Övriga 32 milj. kronor avses att användas för utbetalande av s. k. förmalningsersättning vid förmalning av brödsäd av årets skörd.

Under konsumtionsåret 1939/40 utgick för förmald råg en gottgörelse av 2 kronor per deciton. Denna hade till syfte att förhindra stegring av priset på rågmjöl. Livsmedelskommissionen och i anslutning härtill även chefen för jordbruksdepartementet hade förordat, att sådan gottgörelse under år 1940/41 icke skulle utgå, och riksdagen biföll framställningen därom.

Vid årets urtima riksdag har även i proposition nr 3 chefen för finansdepartementet hemställt om införande av allmän omsättningskatt med i propositionen klart angivet syfte att reducera köpkraften och så motverka inflationen.

Vederbörande utskott har visserligen föreslagit, att brödspannmål skall undantagas från denna beskattning. Det torde emellertid kunna konstateras som obestridligt, att en åtgärd, åsyftande att med statsmedel förbilliga priset på vissa förnödenheter, i fråga om sin påverkan av valutapolitiken har en tendens, fullständigt motsatt den med den allmänna omsättningsskatten avsedda.

Likväl har, såsom ovan berörts, av chefen för folkhushållningsdepartementet i föreliggande proposition föreslagits, att förmalningsersättning med upp till kronor 6:35 per deciton skall utgå för förmald spannmål.

Avsteget från den väg, varpå regeringen och riksdagen i våras var inne, är i ögonen fallande. Det förefaller även svårt att förstå det kloka och riktiga i en finanspolitik, som i den ena propositionen beskattar vissa nödvändighetsvaror såsom kläder, skodon, livsmedel m. m.

för att i en annan begära anslag för att förbilliga andra. I detta sammanhang må även konstateras, att exempelvis fläsket, vars betydelse för folkförsörjningen med hänsyn till förefintliga svårigheter i fråga om fettförsörjningen måste anses mycket stor, är underkastad statlig reglering lika väl som brödet. Det förefaller icke rimligt om statsmakterna så som ifrågasatts på detta sätt beskatta den ena förnödenheten för att göra den andra billigare. Dylika kombinationer av beskattning och subvention av för vårt folks breda lager viktiga nödvändighetsvaror förefalla tämligen meningslösa.

Tvenne andra synpunkter synas även förtjäna framhävas.

Dels har inom dagspressen i rubriker och på annat sätt förslaget om anslag av statsmedel för att förbilliga mjölpriset framställts, som om det skulle avse understöd åt jordbrukarna. Detta är ju så långt ifrån fallet, som de avsedda miljonerna i den mån de icke hamna hos kvarnarna komma konsumenterna till godo.

Dels förtjänar understrykas, att brödet hör till våra billigaste livsmedel och att den ganska ringa del i kostnaden därför, som belöper sig på mjölet och till sist på spannmålen, är så pass liten, att det ingalunda synes befogat med subvention för att hålla priset nere just på detta livsmedel. Tvärt om synes det väl befogat, att allmänheten får betala ett pris därför, som fullt och helt ger lön för den tunga odlarmödan.

Såsom inledningsvis berörts avses i propositionen även åtgärder för att bereda de jordbrukare, som tidigt och till underpris försålt sin brödspannmål, likställighet med dem, som kunde hålla på sin vara och därför komma i åtnjutande av något bättre betalning, sedan spannmålspriset undergått en välbehövlig justering. De jordbrukare, som redan före 16 oktober försålt av årets skörd, ha ofta nog gjort detta på grund av svag ekonomi och för att snart erhålla pengar, men även under lojalt iakttagande av vad staten påbjudit.

Det synes därför uppenbart att just dessa icke böra ställas utanför erhållande av det förbättrade pris, som med hänsyn till produktionskostnader och jordbrukets ekonomiska ställning ansetts motiverat. Här synas genom effektiva åtgärder och smidighet i fråga om tillämpningen förefintliga svårigheter böra och kunna undanröjas, så att samtliga de jordbrukare det här gäller beredas rättvisa.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen i samband med beviljandet av i proposition nr 74 begärt anslag för beredande av efterbetalning åt jordbrukare, som före 16 oktober 1940 försålt brödspannmål av årets skörd, måtte uttala, att möjlighet till denna efterbetalning bör beredas *samtliga* jordbru-

kare, som före ifrågavarande tid verkställt sådan försäljning; ävensom

att riksdagen med avslag på i propositionen begärt anslag till förmalningsersättning å 32 milj. kronor måtte uttalas, att motsvarande belopp uttages genom ett förhöjt mjölpris.

Stockholm den 10 december 1940.

Gustav Hallagård.

C. G. Närlinge.

Ivar Johansson
i Mysinge.